

Hiába volt a teljes rehabilitáció?

Megdöbbenően hiányos vizsgálatok előzték meg a Tóth Ilona elleni koncepciók per

Mindegyik koncepciók per közül a legaljasabbnak és legmocskosabbnak a Tóth Ilona elleni eljárást minősítette Jobbágyi Gábor a KDNP Kommunizmus Bünei Munkacsoport és a Konrad Adenauer Alapítvány tegnapi konferenciáján. A pártállami örökséget feldolgozó sorozat ötödik tanácskozásán nem csak az 1957-ben kivégzett és 2001-ben rehabilitált orvostanhallgató ügyét járták körül.

MEGYERI DÁVID

Tóth Ilona az ötvenhatos forradalom tisztaszívi harcosa volt, nem volt orgyilkos és semmi olyan bűncselekményt nem követett el, amiért szégyenkeznie kellett volna – jelentette ki Kähler Frigyes a Gellért Szállóban tartott Tóth Ilona és a koncepciók perek című szimpóziumon. Hogy mégis miért volt szükség 1957 első felében egy olyan kirakatperre, amely egy laikusok számára is első látásra ártatlan fiatal nőt küldött a halálba köztörvényes bűncselekmények címén? A nyugalmazott bírót, történészt rámutatott: éppen azért kellett az újrászerveződő diktatúrának az egyszerű embereket, barikádharcosokat sújtani, hogy főként a külföldiek be lehessen mutatni: ilyenek voltak, nincsen szó tiszta forradalomról, csupán köztörvényes banditákról. Igazolni kellett azt az 1956. decemberi párthatározatot, amely szerint ellenforradalom dúlt az országban, s bűncselekmények egész sorát követték el a rendszert megdönteni akaró reakciók.

Jobbágyi Gábor, M. Kiss Sándor és M. Kiss Réka feltáró kutatásait méltatva arra utalt: még az is bizonytalan, volt-e egyáltalán holttest, illetve beazonosítható áldozat. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanszékvezetője szerint megdöbbenően hiányosak voltak a vizsgálatok. Nem voltak lényegi ta-

Wittner Mária: A vádlottak saját perük statisztáivá váltak

FOTÓ: BÉRES ATTILA

núk sem, a bírósági iratok nem tartalmaztak helyszíni jegyzőkönyvet, az ÁVH-s tiszt állítólagos megöléséről boncolási jegyzőkönyvet sem csatoltak. Azok a tanúvallomások, amelyeket össze tudtak szedni, vagy lényegtelenek, vagy ellenkező hatásúak, vagy pedig a feltételezett, ám szintén nem bizonyított elkövetők valójában cáfolatértékű mondatai. S akkor mi állt a bíróság rendelkezésére? Kizárólag maga Tóth Ilona beismerő vallomása. Ennek születési körülményeiről pedig bizonyító erejű lehet a védő által felkért neurológusprofesszorok szakértői véleménye, akik a vallatások okozta fizikai elváltozásokat írták le.

A Kommunizmus Bünei Munkacsoport vezetője, Eötvös Péter kiemelte: Wittner Mária ötvenhatos halálraírt szabadságharcos erőfeszítései nélkül a rehabilitáció több mint egy évtizeddel ezelőtt nem történhetett volna meg. Sajnálatos azonban, hogy hiába volt a teljes rehabilitáció, egyesek mégis úgy szeretnék mindmáig a köztudatban

tartani Tóth Ilonát, mint aki részben vétkes volt az ellene felhozott vádpontokban.

Az embereknek megvan a természetes jogérzékük, amitől a kommunisták, a diktatúrapártiak mindig is félték – szögezte le Rétvári Bence. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkára hangsúlyozta: miután a kommunisták félték a néptől, legvadabb képviselőik is megéreztek ezt az igazságot, ezért indították a pernek álcázott színjátékokat. A politikus felemlítette, hogy amint a strasbourgi Emberi Jogi Bíróság meghozta döntését, haladéktalanul megkezdtek a provokációkat a vörös csillag viselésével. Nekünk azonban ezeknek a rendszereknek a követőit, akik az amoralitást, az erkölcsnélküliséget normává akarják tenni, kötelességünk megállítani a jogállam eszközeivel – mondta.

Frank Spengler, a Konrad Adenauer Stiftung magyarországi irodavezetője a jog kiürítését nevezte a koncepciók perek legveszélyesebb örökségének. Mint mondta: a vád-

lottak saját perük statisztáivá váltak. Minderről a talán legilletékeesebb, Wittner Mária úgy vélekedett: az sem véletlen, hogy egyesek most az 1989-es nemzeti kerekasztal-tárgyalásokon megígért új alkotmány megszületését támadják, és a koncepciók perek kiagyaloíának szimbólumát, a vörös csillagot védelmezik. A Fidesz parlamenti képviselője emlékeztetett rá, hogy a KGB titkos dokumentumai éppen azokat a leszámolási manővereket tartalmazzák, amelyeket a társadalom ma is tapasztal. Tóth Ilona befekettítésével a világ felé akarták bizonyítani véres leszámolásuk jogosságát, hisz az volt az üzenet: ha egy orvosnő ilyesmit követ el, milyenek lehetnek a többiek, a pesti srácok? Wittner Mária azonban utalt rá: hiába nem akarják feldolgozni sokan a számukra kényes és kínos történeteket, az ötvenhatos forradalom ötvenedik évfordulóján a fiatalok a véres tömegszlúzással ízelítőt kaptak abból, mit nem szabad elfeledniük a kommunista baloldali történelmi gyökereiből.